

פרקי אבות (4)

כמו שצריך, ולא תהיה אפשרות למינים לטעות בדבריכם ואף על פי שבמקום שאתם נמצאים אין שם מינים. **שמא תחובו חובת גלות:** ותהיו מוכרחים לעזוב את מקום מגוריכם. **ותגלו למקום מים הרעים:** למקום שאין בו תורה ויראת שמים אלא "מים רעים" שזהו כינוי לאנשים עם דעות כוזבות שמראים פנים בתורה שלא כהלכה, והם יבינו מתוך דבריכם דברים שאינם הגונים. **וישתו התלמידים הבאים אחריכם:** מן "המים הרעים" כלומר, גם התלמידים שיבואו אחריכם לשם ילמדו ויקבלו את הדעות הכוזבות בתור שהם דעות שלכם, וימותו, בעוונם. **ונמצא שם שמים מתחלל -** על ידכם, שיישארו אותם דעות בטלות בעולם, כמו שקרה לאנטיגנוס איש סוכו עם צדוק ובייתוס תלמידיו, שאמר להם: אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, והם אמרו אפשר פועל עושה מלאכה כל היום וטורח ולערב לא יקבל על כך שכר? אם כן זהו סימן שאין שם עולם אחר, ולא תחיית המתים ויצאו למינות הם ותלמידיהם, ונקראים צדוקים ובייתוסים. ולכן היה מזהיר אבטליון, לומר דברים מפורשים היטב, שלא יתנו מקום לטעות בדבריהם.

המלקט

הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר: הָיוּ מִתְלַמְּדֵיו שֶׁל אֶהְרֹן, אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה. (א. יב.)

הלל אומר: הוי מתלמידי של אהרן: למד ממידותיו של אהרן הכהן, להיות אוהב שלום ורודף שלום. **תאהב את השלום ותרדוף לעשות שלום:** בין איש לאשתו ואיש לרעהו כפי שאהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום. כמו שמובא במסכת אבות דרבי נתן (פרק יב): כשראה אהרן שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, היה הולך ויושב אצל אחד מהם ואומר לו: בני, ראה חברך מה הוא אומר! מכה את לבו ובוכה בדמעות שליש ואומר, אוי לי שפגעת בחברי, האיך אשא את עיני ואראה את חברי? בושתי הימנו, שאני הוא שחטאתי לו, והוא יושב אצלו עד שמסיר הקנאה מלבו, ואז הולך אהרן ויושב אצל השני ומדבר על לבו כדברים הללו עד שמסיר הקנאה והכעס גם מלבו, ומתוך כך כשהיו נפגשים, היו מחבקים ומנשקים זה את זה. **אוהב את הבריות ומקרבן לתורה:** תאהב את הבריות ועל ידי כך תקרב אותם ללימוד התורה ולקיום מצוות הבורא, כפי שאהרן היה עושה שכשהיה יודע באדם שאין תוכו כבוד, היה מקדים בשלומו ומראה לו חיבה יתרה, עד שאותו אדם היה מתבייש ואומר: "אוי לי, אילו היה יודע אהרן את מחשבותיי ומעשי הרעים, לא היה מדבר

שמעון בן שטח אומר: הָיוּ מְרַבֵּה לְחַקֹּר אֶת הָעֵדִים, וְהָיוּ זְהִיר בְּדַבְרֵי, שְׂמָא מִתּוֹכֵם יִלְמְדוּ לְשָׂקָר. (א. ט.)

הדיין צריך לחקור היטב את העדים שבאים להעיד בבית הדין כדי שיוכל לברר אם עדי אמת הם או אולי מעידי שקר. והוי זהיר בדבריך: שמא מתוכם ילמדו לשקר, כלומר, שהדיין צריך להיזהר בחקירות שחוקר את העדים שלא ילמדו ממנו לומר דברים שלא היו, כדי לזכות בדין. **לדוגמה:** שלא יאמר הדיין שמא כך היה מעשה, וכן לא יאמר: אם היה כך וכך היה זכאי שמא מתוך כך ילמדו לשקר בטענות שלא היו. רבי שמעון בן שטח הורה שאין לדון דיני נפשות על פי אומדן הדעת, אלא על פי שני עדים שמעידי שראו את המעשה בעיניהם ממש. הוא מספר: אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חברו לחורבה, ורצתי אחריו, וראיתי סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר, אמרתי לו: רשע, מי הרגו לזה, אני או אתה? אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי, שהרי אמרה תורה: **"על פי שני עדים יומת המת"** (דברים יז, ו) אבל היודע מחשבות (היינו הקב"ה) יפרע מאותו האיש שהרג את חברו, אמרו: לא זו משם עד שבא נחש והכישו ומת (סנהדרין לז:).

המלקט

שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר: אָהוּב אֶת הַמְּלָאכָה, וּשְׂנֵא אֶת הַרְבָּנוֹת, וְאֵל תִּתְּנֶדַע לְרֵשׁוֹת. (א. י.)

שמעיה ואבטליון קבלו מהם: למדו אצל יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח. **שמעיה אומר:** אהוב את המלאכה: טוב שאדם יעסוק במלאכה אפילו יש לו במה להתפרנס ולא ישב בטל לפי שהבטלה מביאה לידי שעמום וכשאדם משתעמם הוא בא לידי עבירה (כתובות נט:).

ושנא את הרבנות: התרחק מן הגאווה והשררה, שזהו דבר לא טוב לאדם להתגאות ולהשתרר על הציבור. ואמרו חז"ל שלשה דברים מקצרים ימיו של האדם ואחד מהם: המנהיג עצמו ברבנות שהרי יוסף מת קודם לאחיו מפני שהנהיג את עצמו ברבנות (ברכות נה:). **ואל תתוודע לרשות:** אל תשתדל שיהא השלטון (של גויים בחוץ לארץ) יודע ומכיר אותך, שאדם שיש לו שם בשלטון ומכירים אותו, סופו שנותנים עיניהם בו והורגים אותו ונוטלים ממנו כל ממונו. (אבות דרבי נתן יא.)

המלקט

אבטליון אומר: חֲכָמִים, הִזְהָרוּ בְּדַבְרֵיכֶם! שְׂמָא תְּחֻבּוֹ חוֹבַת גְּלוּת וְתִגְלוּ לְמִקּוֹם מַיִם הָרְעִים וְיִשְׁתּוּ הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ, וְנִמְצָא שָׁם שְׂמַיִם מִתְחַלְלִים. (א.)

אבטליון אומר: חכמים הזהרו בדבריכם: חכמים היזהרו במה שאתם מלמדים שהכול יהיה ברור ומפורש

עמי" ומתוך כך היה אותו אדם חוזר למוטב. זהו מה שהעיד עליו הנביא מלאכי: "בשלוש ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון" (מלאכי ב, ו).
המלקט

הוא הִיָּה אוֹמֵר: נִגְדַּ שְׁמָא, אָבַד שְׁמָה. וְדָלָא מוֹסִיף, יְסִיף. וְדָלָא יְלִיף, קְטָלָא תִּיב. וְדָא שְׁתַּמֵּשׁ בְּתַנָּא, חֲלָף. תרגום לעברית: מי שנמשך שמו למרחוק, נאבד שמו. ומי שאינו מוסיף על לימודו, ישכח מה שלמד. ומי שאינו לומד תורה, חייב מיתה. והמשתמש בכתר תורה עובר מהעולם. (א. יג.)

נגד שמא: המושך לו שם, כלומר מי שרוצה לגדל ולרומם את שמו בעולם, כדי לזכות בכבוד רב. אבד שמה: הריהו מאבד את שמו שקנה לו מכבר, שהואיל ורדף אחר הכבוד שאינו ראוי לו, הריהו מאבד גם את כבודו שזכה לו, שכל הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו וכל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו. ודלא מוסיף: מי שאינו מוסיף בלימוד התורה, יסיף: יסוף מפיו מה שכבר למד כלומר, ישכח את כל מה שלמד. וכן נאמר במסכת אבות דרבי נתן: אם שנה אדם מסכת אחת או שתיים או שלש, ואינו מוסיף עליהן סופו שמשכח את הראשונות. וכן אומרת התורה: אם יום תעזבני יומיים אעזבך (ירושלמי סוף ברכות). ודלא יליף: מי שאינו לומד תורה כלל, קטלא חייב: חייב מיתה, כלומר: הואיל ואינו לומד תורה אין לו זכות לחיים. ודאשתמש בתגא: מי שמשתמש בתורה לשם הנאתו ותועלתו, כאדם המשתמש בכלי תשמישו ואומנותו, חלף: יחלוף מן העולם.

הוא הִיָּה אוֹמֵר (הלל): אִם אֵין אָנִי לִי, מִי לִי? וְכִשְׁאֲנִי לְעַצְמִי, מָה אָנִי? וְאִם לֹא עֲכָשְׁיוּ, אֵימְתִי? (א. יד.)
אם אין אני לי: אם אני לא אדאג ללמוד את התורה ולקיים את המצוות, מי לי: מי ידאג לי, ומי יעשה זאת בשבילי? וכשאני לעצמי: גם כשזכיתי בעצמי ללמוד תורה ולקיים מצוות, מה אני: מה ערכי ומה חשיבותי? נגד מה שאני מחויב לעשות. ואם לא עכשיו: אם לא אזכה בתורה ובמצוות עכשיו בעולם הזה, אז אימתי: אזכה? והלא אחר המוות אי אפשר לזכות עוד בתורה ובמצוות. פירוש אחר: ואם לא עכשיו: בזמן שאני עדיין צעיר אז, אימתי: שמא בימי הזקנה לא יעלה בידי ללמוד תורה ולקיים מצוות.

בשישה סדרי משנה ישנן יותר משלוש מאות מחלוקות בין בית שמאי לבית הלל בכל ענייני הלכה, בדרך כלל בית הלל מקילים ובית שמאי מחמירים, ועל פי רוב נפסקה ההלכה כבית הלל. ובמסכת עירובין (יג:) נאמרה הסיבה לכך שזכו בית הלל שהלכה כמותם ולא כבית שמאי והיא מפני שבית הלל היו נוחים ועלובים, והיו שונים את דבריהם יחד עם דברי בית שמאי, ולא עוד אלא שהיו מקדימים דברי בית שמאי לדבריהם.

המלקט

הלכה: טעמת תבשילי שבת

מצוה לטעום בערב שבת מכל תבשיל שעתידי לאכול ממנו בשבת כדי לעשותו יפה ולבדוק אם הוא טוב למאכל, או שמא חסר מלח או תבלין, והרי זה כמכין סעודה למלך ומראה בזה שמקבל את האורח בסבר פנים יפות, ומאריכים לו ימיו ושנותיו בעבור מצוה זו. ולכך די באחד מבני הבית שטועם, וכן אם יודע טעמו אין צריך לטעום ממנו, והטעימה בערב שבת מכל מין בודאי היא מצוה ורמו לזה "טועמיה חיים זכו".

ספר "הליכות שבת" מאת הרב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: שְׁמַע בְּנִי, וְקַח אֶמְרֵי; וַיִּכְבוּ לָךְ, שְׁנוֹת חַיִּים.
משלי

חקירה: שכר שבת

אסור מפני שאסור להרוויח בשבת, או שהמלאכה עצמה אסורה כשנוטל עליו שכר (הגר"ח סטנסיל)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פער דורות

רבי איזיל חריף היה אומר: צאו וראו מה בן דור המדבר לדורות האחרונים. אנשי דור המדבר פרקו את כספם וזהבם כדי לעשות אלוהים. ואילו בדורות הללו בני אדם פורקים את אלוקיהם כדי לעשות כסף וזהב.
ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף כט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קאריץ מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו?? בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

